

nedorastlega ženskega »mentaliteta« bo najbrž kljub temu všeč. Za take uspehe pa Bégoviću ne morem čestitati.

Dr. I. Pregelj.

Süha roba. Uredil Franc Milčinski. Risbe Henrika Smrekarja. Založba Umetniške propagande. Ljubljana, 1920. 4°. Str. 31. — Ribniške zgodbe so del našega tradicionalnega slovstva in znamenit izraz naše narodne duše; Milčinski pa je gotovo poklican, da nam poda humoristični ljudski tip našega Ribničana in njegove duhovito neumne domisleke v literarni obliki. Saj je baš naša humoristična literatura zelo revna. Umetniška propaganda nam nudi v tej zbirki osemnajst znanih »ribniških« zgodb, ki bi se vršile deloma lahko tudi v Abderi ali v Schildi, ki jih povečini doživlja in deloma tudi pripoveduje lončar Matevž. Štirinajst risb Henrika Smrekarja nam poočituje znamenite dogodke iz dežele sühe robe. Kaj je pravzaprav namen te knjige, ne morem povedati. Ali so risbe glavna reč ali besedilo? Risbe niso vedno prav srečne, n. pr. konj — slika ima nekaj, kar ni ne osel ne konj — ki oblanice je in hlodce od sebe daje; pa tudi sicer ne dosežajo risb v Martinu Krpanu. Ribniške povesti niso zbrane vse in ne najboljše. Že uvodna pesem »Vre, vre, vre...« mi je znana v lepši in značilnejši varianti, nego je tu. Povest o navihanih vrabcih, ki se jih Matevž boji, češ »bi mi kateru znal š še strajhu zežgat« (str. 13), je brez dovtipa. Tudi zgodba »izza davnih dni« bi brez škode lahko izostala. Druge so pa vse izborne in duhovite, pa jih zna Milčinski tudi pripovedovati v pravi pristni ribniški dikciji: kratki vzporedni glavni stavki, zvezani s prirednim »pa«, kar nas spominja na Homerov epski ton: Na veliki petek je bilu, mraz pa tak, da je vse škripalu. Čisto pravilno je tudi, da Ribničan Matevž govori v svoji ribniščini, le žal, da ne dosledno in pogosto tudi popolnoma napačno. Ne vem, je li Milčinski zagrešil to nevedoma ali namenoma. Matevž izgovarja skoro dosledno tvornopretekle deležnike z -l, kar je napačno: Jaku dober konjiček je bil (prav: biu), rad sem ga imel (prav: imu), str. 8. Ribničan ne govori nedoločnika na

-i: zameriti, str. 7, nenaglašen a v sestavi se izgovarja kot e, torej zemiér't; u se izgovarja pravilno kot ü, a ne vsak; ne: gluh (str. 7), ampak: gliuh, toda ne: neümen (9), ampak: nauimen; toda: hudí, ne hüdi (22); ne: uküp (17), ampak: ukëp, Ne govori se: doma (9), ampak: damá, pravilno str. 13: damú; ne klobiuk (27), ampak: klabiuk. Ne: spüštim, ampak: spēštím, toda: spüstu; ne: ne goro (27), ampak: ne gúro, toda: pod goruó, tako tudi: ruoba. — Oblika — četvorka — menda zaradi risb, ni priročna; cena 50 kron je vkljub draginji za to robo nekoliko previsoka. — Naša sodba: Risbe bi se lahko opustile, saj knjiga ni za otroke, ker duhovitosti ne razumejo, odrasli pa slik ne potrebujejo. Zato pa naj bi se »ribniške« zbrale in v pravilnem ljudskem tonu priredile v lepo zabavno knjižico, ki bi kot izraz narodne kulture imela tudi leposlovno in znanstveno vrednost.

Dr. I. Samsa.

Engelbert Gangl: **Zbrani spisi za mladino.** Drugi zvezek. Pripovedne pesmi. Drugi natisk. V Ljubljani, 1920. Last in založba »Društva za zgradbo učiteljskega konvikta«. Natisnila »Učiteljska tiskarna«. — Za knjigo govori okolnost, da je izšla že v drugem natisku in da imamo zelo malo pesniških zbirk; posebno primerno opremljenih zbirk nam manjka. Kljub temu pa mislim, da ima Gangl več sreče v mladinski prozi kot v mladinskih verzih. Ne trdim, da je proza lažja. Toda pesem zahteva dobro izbranega motiva, ki je že v svojem bistvu privlačen in zanimiv in ne potrebuje pesnikovega opisovanja, da ga priporoči. Treba je vestnejše formalne obdelave, take obdelave, da sili pesem sama v spomin in odpira otroku najlažjo pot do razumevanja. Najboljše merilo za otroške pesmi je otrok sam, če mu jih bereš. Pesmi, ki se jih otroci hipoma naučijo in brez priganjanja in jih žvrgolijo doma in na cesti, so dobre pesmi. To je začetek in konec teorije o otroški pesmi. Edino merilo more biti pesniku še njegova lastna mladost, v katero se zaživi in pomisli, kaj je zanimalo tedaj njega. Ali je res ljubil opevanje brezpomembnih predmetov in dogodkov, rosič, cvefic in izgubljene mladosti? Ali je

bolj ljubil nagajivke kot z resno filozofijo osoljene omlednosti in slabo rimanje brez vsebine? Otroka zanima v prvi vrsti motiv, ki tudi v navadnem življenju polni njegovo dušo, dalje zveneč verz, posnemanje, šegavost, zdrava radost. Jaz se spominjam iz starih čitank samo pesmi »Muca maca bolna taca«, ker je bila to edina dobra pesem v njih in še ta je bila narodna. Koliko imamo šolske mladinske literature pri nas! Poudarjam: šolske! Če izvzamem Levstika in Župančiča, imamo komaj sto dobrih mladinskih pesmi. Saj še danes nismo docela prepričani, da je mladinsko slovstvo resna stvar in niti zadeva literarnega začetnika, niti zadeva učiteljeva. Vendar se moramo ponajveč tem zadnjim zahvaliti, da je mladina sploh kaj dobila. Radi tega ima Gangl zasluge kakor v mladinski prozi tako tudi v verzih. Med mladinske pesnike, ki bi preživel samega sebe, ga ne morem šteti. Njegove pesmi je narekovalo bolj hotenje. Njegovi motivi so navadno nezanimivi, ki se v par kiticah ne morejo zadostno priporočiti. — Par primerov: Dokazovanje, da je mladina mlada, da je srečna, da je drugim ljudem stokrat bolj hudo. — Mama reče hčerki, da je april nagajiv, toda hči je modra in razpne dežnik. — Anka je rada mlečno kašo, a tega ne pové nikomur, ker se boji zanjo. I. t. d. Taka vsebina ne more ogreti sama na sebi. Je par motivov tudi dobrih, a jih pogosto kvari oblika, ki je prisiljena in ne zveni. Slaba stran teh pesmi so tudi rime, s katerimi se kvari jezikovni naglas pri otroku. Na primer: spak — vznak, gre — smeje, pel — grel, čuvaj — kaj, drčé — gre, tedaj — nazaj, glas — jaz, srce je — posmeje, moj — takoj, kladiva — prirožlja, priplesala sta — karkoli se da in še mnogo drugih. Ne vem tudi, kako je mogoče, da uteče verz kot n. pr. zadnji v kitici:

»Eh, ti spak!
Pa je vznak
legel v prah:
Ih, oh, ahl!«

če že drugače kitico opravičimo kljub slabim rimam. Enako dirne tudi »tam«, ki je že staro, nerodno mašilo verza. Je tudi par pesmi, ki

bi jih razen par malih hib uvrstil med dobre. »Tinkova nezgoda«, »Huda kazen« (krasna po svojem motivu) in še par drugih. »Pesmi o živalih« so splošno boljše kot prvi del. Z eno besedo: Pesmi ne bodo postale otrokova last, premalo in prešibko mu povedo; ta ali ona bo pa ostala kot prijetno berilo, a ne bo živela v človeku preko šolskih let; za to je treba umetnin. — Oprema knjige — papir in risbe — je precej čedna, dasi po ilustracijah ni enotna, vendar privlačna za otroka in pomaga zbirki do večje zanimivosti in privlačnosti. S tem pa ne pravim, da je oprema glede ilustracij dobra. O dobri opremi mladinske knjige bi se dalo napisati še marsikaj.

Francè Bevk.

Grammatica teoretico-pratica della lingua slovena del Dott. Bruno Guyon. Seconda edizione, riveduta e ampliata. Manuale Hoepli. Milano, 1918. 16°. XX+343. L. 5:50.

Da so se začeli zanimati tudi v Italiji za slovenščino — iz idealnih razlogov goťovo ne —, o tem nam priča že druga izdaja te slovnice. Ko pa prime človek to knjigo v roke, se nehote vpraša, je li mogoče na tak način pačiti našo ljubo slovenščino.

Kakor sem izvedel, je Guyon baje profesor slovenščine in srbohrvaščine na orientalskem zavodu v Neapolju. Toda Guyon ne pozna našega jezika, kar razbereš na prvi hip, ko pogledaš v knjigo. Kritike bi bil vreden le I. in II. del (fonetične opombe in sintaksa), kar je prevzeto dokaj nekritično iz naših slovnice preteklega (!) stoletja: iz Miklošičeve do Šumartove slovnice l. 1884.; poslednja se zdi piscu najboljša in iz nje je tudi največ črpal.

Knjiga se pričinja s predgovorom prve izdaje, ki podaja splošno — zelo splošno in površno — karakterizacijo Slovenije in slovenščine. Trditve, da je ta slovnica prva slov. slovnica za Italijane, ne odgovarja resnici, kajti Guyonu bi moral biti znan V. Franulov »Saggio grammaticale ital.-cragolino«. Naletel sem tudi na neko drugo slovnico: Migliorini M.: »Lo Sloveno. Grammatica, avviamento pratico... Milano«, ki je izključno praktičnega značaja;